

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
з навчальної дисципліни
«Міжнародний захист прав людини»
для студентів IV курсу денної та заочної форми навчання
ОП «Право»
спеціальності 081 «Право»
на II семестр 2023-2024 н. р.

Змістовий модуль 1.
Механізми захисту прав людини

Загальні положення про права людини

Природа та сутність прав людини. Покоління прав людини. Класифікація прав людини. Універсальність та невід'ємність прав людини. Позитивні права людини. Розмежування понять «права», «свободи», «законний інтерес». Ліга Націй, як перша міжнародна організація, під егідою якої приймалися договори у сфері захисту прав людини. Правовий механізм захисту біженців та національних меншин в діяльності Ліги Націй. Система захисту прав жінок та дітей заснованою Лігою Націй.

Захист прав людини в діяльності ООН

Статут ООН. Загальна декларація прав людини 1948 р. Рада ООН з прав людини. Верховний Комісар ООН з прав людини. Процедура 1503.

Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 р., Комітет по правах людини.

Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 р., Комітет із економічних, соціальних та культурних прав.

Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок.

Конвенція про права дитини 1989 р. Комітет з прав дитини.

Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання 1984 р. Комітет проти катувань.

Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р. Комітет по ліквідації расової дискримінації.

Конвенція про права осіб з інвалідністю 2006 р. Комітет з прав осіб з інвалідністю.

Захист прав людини в Європі

Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950р.: принципи тлумачення, особливості застосування в національному правопорядку. Європейський суд із прав людини: юрисдикція та процедура

звернення. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні (справа «Бурмич та інші проти України» №№ 46852/13, 47786/13, 54125/13, рішення Великої палати 2017р.; справа «Бочан проти України №2» 2015р.). Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006р.

Контроль Комітету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень Європейського суду з прав людини. Європейська соціальна хартія (переглянута). Захист прав людини в Європейському Союзі. Хартія основоположних прав Європейського Союзу 2000р.

Діяльність ОБСЄ у сфері визначення та просування стандартів захисту прав людини (Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ, Верховний Комісар ОБСЄ у справах національних меншин)

Інші регіональні системи захисту прав людини

Міжамериканська система захисту прав людини. Африканська система захисту прав людини. Субрегіональні системи захисту прав людини в Африці. Арабська система захисту прав людини. Захист прав людини в рамках АСЕАН (Асоціація держав Південно-Східної Азії).

Право на життя

Обсяг та складові права на життя. Зобов'язання держави щодо права на життя.

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на життя (справа «Макканн та інші проти Сполученого Королівства 1995р», №18984/91, рішення Великої палати 1995р.; «Лопеш де Соуза Фернандеш проти Португалії» №56080/13, рішення Великої палати 2017р.)

Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання

Обсяг та складові заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання. Зобов'язання держави щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.

Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання (справа «Сорінг проти Сполученого Королівства», № 14038/88, 1989р.; справ «Гефген проти Німеччини» №22978/05, рішення Великої палати 2010р.; справа «Каверзін проти України, №23893/03, 2012 р.)

Право на свободу та особисту недоторканність

Обсяг та складові права на свободу та особисту недоторканність. Зобов'язання держави щодо права на свободу та особисту недоторканність. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу та особисту недоторканність (справа «Харченко проти України», № 40107/02,

2011р; справа «Остін та інші проти Сполученого Королівства» № 39692/09, рішення Великої палати 2012 р.)

Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції

Обсяг та складові права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції. Зобов'язання держави щодо права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції.

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до приватного життя (справа «С. і Марпер проти Сполученого Королівства», №№ 30562/04; 30566/04, рішення Великої палати 2008р.; Справа «Денісов проти України», № 76639/11, рішення Великої палати 2018р.).

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до сімейного життя (справа «Савіні проти України» № 39948/06, 2008 р.; «М.Р. і Д.Р. проти України» № 63551/13, 2018р.).

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до житла (справа «Німіц проти Німеччини, № 13710/88, 1992р.; справа «Кривіцька та Кривіцький проти України» №30856/03, 2011р.).

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до кореспонденції (справа «Роман Захаров проти Росії» №47143/06, рішення Великої палати 2015р; справа «Барбулеску проти Румунії» № 61496/08, рішення Великої палати 2017 р.)

Свобода думки, совісті та релігії

Обсяг та складові права на свободу думки, совісті та релігії. Зобов'язання держави щодо права на свободу думки, совісті та релігії.

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу думки, совісті та релігії (справа «Коккінакіс проти Греції» № 14307/88, 1993р.; справа «С.А.С. проти Франції» №43835/11, рішення Великої палати 2014р.; справа «Евейда та інші проти Сполученого Королівства» №№ 48420/10, 59842/10, 51671/10, 36516/10, 2013р.)

Свобода вираження поглядів

Обсяг та складові права на свободу вираження поглядів. Зобов'язання держави щодо права на свободу вираження поглядів.

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу вираження поглядів (справа «Лінгенс проти Австрії» № 9815/82, 1986р.; справа «Угорський Гельсінський Комітет проти Угорщини» №18030/11, рішення Великої палати 2016р; справа « Аксель Шпрінгер АГ проти Німеччини» № 39954/08, рішення Великої палати 2012 р.)

Свобода зібрань та об'єднання

Обсяг та складові права на свободу зібрань та об'єднання. Зобов'язання держави щодо права на свободу зібрань та об'єднання.

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу зібрань та об'єднання (справа «Веніамін Тимошенко та інші проти України» № 48408/12, 2014р.; справа « Букта та інші проти Угорщини», № 25691/04, 2007 р.; справа « Баранкевич проти Росії» , №10519/03 2007 р.

Право на власність

Обсяг та складові права на власність. Зобов'язання держави щодо права на власність.

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на власність (справа «Спорронг і Льоннрот проти Швеції», №№ 7151/75, 7152/75, 1982р.; справа «Луїзиду проти Туреччини», № 15318/89, рішення Великої палати 1996р.; справа «Фонд «Батьківська турбота» проти України», № 5876/15, 2018р.)

Заборона дискримінації

Обсяг та складові заборони дискримінації. Зобов'язання держави щодо заборони дискримінації.

Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони дискримінації (справа «Пічкур проти України», № 10441/06, 2013р.; справа « Д.Н. та інші проти Чеської Республіки», №57325/00, рішення Великої палати 2007 р.)

Право на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту

Обсяг та складові права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту. Зобов'язання держави щодо права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту (справа «Олександр Волков проти України», № 21722/11, рішення Великої палати 2013 р.; справа «Бурмич та інші проти України», №№46852/13, 47786/13. 54125/13, рішення Великої палати 2017р.)

Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуацій

Правомірне обмеження прав людини. Відступ держави від своїх зобов'язань у сфері прав людини за надзвичайних станів

Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів

Застосування міжнародних стандартів прав людини у період збройних конфліктів. Захист поранених і хворих у діючих арміях. Захист поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі. Захист військовополонених. Захист цивільного населення під час війни. Захист жінок та дітей під час війни.

Керівник курсу

к.ю.н., викладач
кафедри судочинства

Надія ПЕТЕЧЕЛ